

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Moralske Tanker (DK)

Citation: Holberg, Ludvig: "Moralske Tanker", i Holberg, Ludvig: *Moralske Tanker*, udg. af F.J.Billeskov Jansen ; Jørgen Hunosøe , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1992, s. 144. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-holberg13val-shoot-idm139659564351328.pdf>
(tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Moralske Tanker

Saa som jeg selv ingen Adresse haver til Stadens Politimester, og jeg veed, at min Herre haver Kundskab til samme gode Mand, saa beder jeg tjenstlig, at¹⁴⁵dette mit Forslag angaaende Ægteskab maa ved eders Middel ham tilstilles. Jeg haver udstuderet adskilligt til det gemeene Beste, sær denne gode Stads Opkomst. Blant andre i mine Tanker nyttige Reformationer, som ved idelige Studeringer have avlet sig i mit patriotiske Hovet, er et Forslag, angaaende Ægteskab, hvilket jeg nu som min første Prøve lader udløbe af min Hiernes Bankestok. Forslaget er dette: Adskillige, saavel gamle, som nye anseelige Lovgivere, have holdet det for en Hoved-Nytte at forfremme Ægteskab og Afkoms Forplantelse. Det var i den Henseende at den store Lovgivere Lycurgus paalagde alle dem en haanlig Straf, som ikke ville gifte sig: det var og i samme Henseende, at Romerne gave særdeles Friheder til dem, som havde forøget Verden med tre Børn. Jeg vil ikke disputere mod slige Forordningers Nytte, kand ej heller med Billighed saadant gjøre; thi ingen kand nægte, at et Lands Velfærd jo bestaaer udi Indbyggernes Mængde; men, som der er ingen Anordning, hvor nyttig den end kand være, der jo behøver at modificeres, og udi visse Ting at indskrænkes, saa synes mig, at denne Anordning kunde limiteres udi en vis Post, som jeg her vil anføre. Hvad som recommenderer en Stad er ikke mindre dens Ziirlighed og Prydelse end dens Folkriighed. Man seer derfor, at enhver fornuftig Politie haver Omsorg for begge Deele: thi, ligesom man beflitter sig paa at see Staden vel forsyned med Borgere, saa seer man ogsaa til, at den forsynes med zirlige Bygninger, med reene Gader, behagelige Spadseergange, Skilderier, konstige Vandspring, Mobilier og andet, som kand lokke Fremmede til at reise didhen, for at fornøje deres Øjen; hvilket og nu omstunder er Hovedsigtet af Ungdommens Udenlandsreiser. Nu er det alle bekiendt, at intet pryder en Stad meere end smukke Fruentimmer, og at Døttrene udi Huset gemeenligen ere de herligste Meubler, og som mest stikke udi Øjene. Men just, naar saadanne Jomfruer have naaet deres Væxt, og ere komne udi Blomster, saa at de staae ligesom prægtige Lilier udi en Urtegaard, anmælde sig strax visse Personer, der anmode Forældrene om Forbindelse med deres kiære Døttre, og derved love at rygte dem saaledes, at de udi en Hast skulle tabe all deres Forgyldning, saa at de af Roser og Lilier skulle forvandles til Neller og Tornbuske, og derved skille Staden ved de største Prydelser, som den haver at bryste sig af. At saadant ikke øves for sterkt, og at disse fordervelige Urtegaardsmænd eller Lugere ikke for hastigen oprykke slige Stadens Planter eller komme dem til at visne, synes mig, at Politien burde have Indseende med. Jeg for min Part, saa ofte jeg hører en dejlig og artig ung Jomfrue at forandre sin Stand, græmmer jeg mig derover ligesaa meget som naar jeg hører, at en prægtig Bygning er afbrændt, et konstig Vandspring af Vind er nedblæset, eller et forgyldt Crystallglas er sprukket: thi ved hver saadan Hændelse taber Staden een af sine Zirather. ¹⁴⁶Jeg gjorde forgangen Uge min Opvarntning hos Mad. N. som jeg tilforn haver haft den Ære at conversere med under den Titel af Jomfrue Sylvia. Menhvilken Metamorphosis! jeg kiendte intet igien uden Sylviæ Røst. Skikkelse, Ansigtets Farve, Humeur og alt andet var saa forandret, ret ligesom Sind og Legeme havde været omsmættet og støbt udi en nye Form. Hendes Purpur var forvandlet til Askefarve, hendes Kinde vare indfaldne, hendes Luth var forvandlet til en Vugge, og hendes Tale, hvormed hun tilforn kunde ligesom fortrylle mig og andre, var ikkun om Torvkiøb paa Smør, Kiød og Ost. Dette Syn gav Sporer til min patriotiske Iver, og drev mig strax til at reenskrive dette Forslag, som jeg længe haver grundet paa til Publici Nytte.